

't groene waasland verschijnt op 15 januari, 15 maart,
15 mei, 15 september en 15 november.

'T GROENE WAASLAND

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift., 22° jaargang - nr 5; 15 november 2002 - nr 127
v.u. Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele Afgiftekantoor : 9100 Sint-Niklaas 1

***De tram naar Beveren
een volgende logische stap !!***

Hoofdredactie Dirk Hylebos - Fortenstraat 99
9250 Waasmunster - 052/46 30 51

Boekhouding Maarten Geeraerts - Sint-Pietersnieuwstraat 21,
9170 Sint-Gillis tel 03/770.61.52
rek. nr. 000-1709871-52

Vormgeving en coördinatie : 🍏 Maria Van de Vyver & Gilbert Cant 03/775 19 31 🍏
e-mail : groene.waasland@pandora.be fax : 03/775 19 31 (eerst telefoneren)

Abonnement 4 EURO Oplage 1200 exemplaren

't groene waasland verschijnt op 15 januari, 15 maart, 15 mei,
15 september en 15 november.

Bijlagen worden onafhankelijk van de redactie gepubliceerd

Wie wenst een abonnement te nemen op dit tweemaandelijks tijdschrift
't groene waasland kan dit

* door 4 EURO over te schrijven naar 't groene waasland op het nummer 000-1709871-52 met vermelding, abonnement 't groene waasland en is dan tevens lid van de regionale vzw ABLLO.

*of via een contactadres van één of andere vereniging, dat U vindt op het achterkaft

In dit nummer :

Rietgors.	Ecotest ...4
Rietmus in het Wase dialect.	Ons Streven ...5
Geveltuinen : eigenzinnige voortuinen.	Ons Streven ...6
Biowijnen : ook kwalitatief interessant ?	Mario Smet ...8
Openbaar groen : een groot gemis in het grootse plan van de 'Nv nieuw Temse'.	Ons Streven 10
De muurvaren neemt haar kans op het kerkhof. ...	Ons Streven 12
Groene thee van een biopionier.	ABLLO 14
Energiecampagne	ABLLO 19
MIWA oven moet dicht ...	Werkgroep Milieu en Gezondheid 20
Open brief.	ABLLO 23
Windmolens langs de E17.	ABLLO 24
Natuurvriendelijke oevers	vzw Durmev 28
Milieuvriendelijk bouwen.	ABLLO 29

Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen zijn vòòr 15 december op het Email-adres : groene.waasland@pandora.be of schriftelijk bij Gilbert Cant, Perstraat 88, 9120 Haasdonk

ADRESWIJZIGINGEN MEEDELEN AAN DE VERANTWOORDELIJKE van uw milieuvereniging A.U.B.(ZIE ACHTERKAFT)

Aan onze lezers.

Begin dit jaar konden lokale overheden instappen in de samenwerkingsovereenkomst 'Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling', de opvolger van de vroegere milieuconvenanten met de steden, de gemeenten en de provincies.

De samenwerkingsovereenkomst is een vrijwillige overeenkomst die een gemeente of provincie kan afsluiten met de Vlaamse overheid op vlak van milieu.

Als een gemeente of provincie de overeenkomst ondertekent, krijgt ze in ruil voor het uitvoeren van een aantal taken die in deze overeenkomst worden opgesomd, financiële en inhoudelijke ondersteuning van de Vlaamse overheid. De gemeente of provincie kan - binnen zekere marges - zelf kiezen welke onderdelen van de overeenkomst ondertekend worden en welke ambitieniveaus ze wenst te behalen.

De lokale overheden verbinden zich ertoe om - in ruil voor een billijke subsidie vanwege de Vlaamse overheid - een geïntegreerd milieubeleid te voeren dat volledig in het teken staat van duurzame ontwikkeling; milieuoverwegingen moeten meespelen bij beslissingen in alle beleidsdomeinen, milieuproblemen moeten planmatig aangepakt worden en de bevolking (doelgroepen) moeten kunnen participeren aan de totstandkoming van het lokale milieubeleid. Dus geen ad hoc-aanpak meer van milieuproblemen en een herwaardering van de lokale milieu- en natuurraden. Op deze manier tracht de Vlaamse overheid een beleid dat gericht is op 'duurzame ontwikkeling' te promoten bij de Vlaamse provincies, steden en gemeenten.

Vandaag blijkt dat alle provincies en ruim 70% van de steden en gemeenten de overeenkomst ondertekenden. Dit is meer dan verwacht. De milieubeweging hoopt dat volgende maanden en jaren de betrokken Vlaamse steden en gemeenten een heel wat groener beleid zullen voeren. Op de website www.samenwerkingsovereenkomst.be kan je meer informatie verkrijgen.

Je kan er onder meer een kaart van Vlaanderen raadplegen waarop de gemeenten zijn ingekleurd die deze samenwerkingsovereenkomst ondertekenden.

Jammer genoeg blijft een groot deel van het Waasland en omgeving blank op deze kaart. De samenwerkingsovereenkomst is NIET onderschreven door 10 aan elkaar palende gemeenten : Lokeren, Zele, Hamme, Waasmunster, Sint-Niklaas, Temse, Stekene, Moerbeke, Lochristi en Sint-Gillis-Waas!

De redenen waarom deze gemeenten de overeenkomst niet onderschreven zijn te herleiden tot de vrees voor mogelijke financiële gevolgen en dat de ondertekening zou kunnen leiden tot een administratieve overbelasting.

Deze vrees blijkt echter ongegrond. Zoveel kleinere gemeenten in Vlaanderen geven het voorbeeld, terwijl ze minder personeel en minder inkomsten hebben.

Aan onze Wase vertegenwoordigers binnen de milieu- en natuurraden de taak om de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst 'Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling' terug op de agenda te plaatsen.

Ons Waasland kan er enkel groener door worden.

REDACTIE : Tonny Temmerman, Kris Zaman, Mark De Meireleir, Katy Beke, Marie-Louise Verbruggen, Jef Verspecht, Romain Van Puyvelde, Kris Neirinck, Dirk Hylebos, Gilbert Cant.

RIETGORS

13 oktober 2002, in de Scheldeschorren, op het traject tussen de brug te Temse en de Rupelmonding zitten weer overal rietgorzen. De week voordien op 5 oktober toefde een (1) exemplaar op het Noordelijk eiland te Wintam. Dat was de eerste rietgors die ik in de streek waarnam na 4 augustus. Dit wil niet zeggen dat er geen rietgorzen in de streek aanwezig waren wel dat ze zeer schaars waren. Onze eigen broedvogels vertrekken immers meestal in september naar het zuiden. Ze worden ter plaatse vervangen door noordelijker broedende soortgenoten. In de overgangperiode komt het frequent voor dat er weinig of geen rietgorzen in de streek zijn.

Behalve in het winterseizoen dat zich voor de rietgors in onze contreien situeert tussen begin oktober en einde februari zijn rietgorzen dus

zeldzame verschijningen geworden langs de Schelde stroomopwaarts de Rupel. Op 31 maart, dit jaar het hoogtepunt van de voorjaarsbalts van de rietgors, telde ik 5 zangposten op het hoger vermelde traject. Hooguit 3 koppels slaagden erin in het daaropvolgende broedseizoen jongen groot te brengen. Nochtans was dit nog niet zo lang geleden helemaal anders.

In nummer 16 van 't Groene Waasland schreef ik in september 1983 bij gelegenheid van een reeks artikels over vogels in het Land van Waas over de rietgors onder meer dat in de streek van Temse meer en meer rietgorzen tot broeden kwamen in biotopen die niet typisch waren voor

de soort. Daar waar de rietgors voordien hoofdzakelijk broedend voorkwam in rietvelden en moerassen of in verspreid staande struiken langs waterkanten vond ik hem als dusdanig vanaf 1980 ook regelmatig in graanakkers (gerst). Ook in 1984 was dit nog het geval. Tot en met 1986-1987 beleefden we daarna drie opeenvolgende strenge winters. Gevolg een sterke terugval in het broedbestand van de rietgors. Waar ze voorheen hoofdzakelijk broedden in diverse natte gebieden trokken ze zich vanaf 1985 meer en meer terug in de schorren langs de Schelde. Sindsdien is ook daar het aantal broedgevallen van de rietgors op het vernoemde traject gestaag verminderd van ongeveer 12 koppels in 1987 tot 2 mogelijks 3 koppels in 2002.

Alhoewel het verminderen van het aantal broedgevallen van de rietgors in de streek vermoedelijk een gevolg is van de strenge winters in de jaren tachtig van de vorige eeuw is ook verdroging, onder allerlei vormen, als oorzaak in aanmer-

king te nemen. Verdroging trad op als gevolg van het volstorten van kleiputten, schorren en andere buitendijkse gebieden, het schonen en dempen van grachten en hoekputten en het rechttrekken en/of kanaliseren van beken. Het broedareaal van de rietgors verkleinde ook door het stopzetten van het traditionele beheer van de uiterwaarden langs Schelde, Durme en Rupel. Hierdoor evolueerden voorheen beheerde vloeivelden en rietsnijderijen langzaam maar zeker naar voor de voortplanting van rietgorzen ongeschikte dicht aaneengesloten wilgenvloedbossen. Of dit nog niet genoeg was heeft de inge-

voerde reuzenbalsemien, een zeer dominante plant, er vooral in de smallere schorren voor gezorgd dat ze het riet verdrong waardoor er ook daar geen rietgorzen meer tot broeden komen.

Dat kleine oorzaken soms grote gevolgen hebben is in het geval van de rietgors eens te meer bewezen.

Vroeger zei men : Berzint eer ge begint. Tegenwoordig wordt er, ook voor wat natuur en milieubescherming betreft, veelal maar wat aangemodderd. Experimenteren is de boodschap. Klinkt het niet dan botst het maar.

Natuur en milieu is deels ook gebaseerd op cultuur. Dat laatste is dikwijls ver te zoeken.

Tonny Temmerman, Ecotest.

RIETMUS IN HET WASE DIALECT.

De Rietgors (*Emberiza Schoeniclus*) heeft een lengte van ongeveer 15 cm en is dus bijna even groot als een mus. Hij is de meest voorkomende van de vier gorzen, die in ons land broeden. Het mannetje heeft een roodbruin gestreepte bovenkant en grijze onderkant, verder heeft hij een zwarte kop en keel en een witte halsband. De onderkant is vuilwit met zwartgestreepte flanken. Het vrouwtje is overwegend bruinachtig met donkere lengtestrepen. De Rietgors leeft in vochtige gebieden, vooral in moerassen met laag struikgewas en een riet- en biezenvegetatie. Zij voeden zich met zaden, insecten, slakjes en kreeftjes, die zij vinden in de omgeving van water en riet.

Omdat hij graag in het riet verblijft en bovendien zijn grootte en kleuren sterk gelijken op een mus, werd hij in het Wase dialect een 'Rietmus' of 'rietmussen' genoemd. In Moerzeke werd hij ook nog 'rietscharre of rietschorre' genoemd, omdat hij veel in de rietvelden langs de schorren van de Schelde voorkwam.

Zo zie je maar dat dialectnamen verwarrend kunnen zijn, want de rietgors heeft helemaal niets met mussen te maken.

Ons Streven.

MOERBEKE

Grijze wolken hangen laag
boven de verloren vaart
die aan ophaalbruggen op-
gehangen geen uitweg vindt

En uit het westen staat
een strakke wind te waaien
op het gefronste watervlak
legt hij geplooidde bomen.

Wolken van weeë dampen
van verdrinkingsdood gered
verspreiden de bietengeur
van de suikerkathedraal.

Laat de buizerds boven bos
hun trage cirkels trekken
en in de vlakke weiden
de wulpen schreeuwend scheren.

Jos De Rudder.

GEVELTUINEN : EIGENZINNIGE VOORTUINEN.

Vooral klimplanten scoren hoog. Let wel op met snel groeiende soorten, ze vragen enorm veel snoeiwerk. Zo is bruidsluier zeer actief en vraagt bijna wekelijks bijgeknipt te worden.

Het plantgat is vaak minimaal en dient dan ook voorzien te worden van teelaarde van goede kwaliteit. Na het planten is het ook best het plantgat af te dekken met mos of muurpeper om snel uitdrogen te vermijden. Wees ook voorzichtig met te natte toestanden.

Ben je echt geïnteresseerd om een geveltuintje aan te leggen, vraag dan inlichtingen bij de groenambtenaar in je gemeente, om de plaatselijke regelgeving te kennen, zodat je zeker bent wat mag en niet mag.

Af en toe ziet men in het straatbeeld wel eens een geveltuintje en dat is telkens weer een opfleuring voor de omgeving. In straten met weinig mogelijkheden voor groenvoorziening kan het een ideale oplossing zijn om toch een groen levensklimaat te creëren.

Probeer het wel sober te houden door de keuze te beperken tot maximaal 2 soorten en door vloekende kleurencombinaties te vermijden.

natuur aan huis

Zo moet er een vrije ruimte blijven van tenminste 1,20 m en mag de beplanting de voorbijgangers niet hinderen.

Laat je creativiteit eens de vrije loop en succes.

ABLLOvzw/ Ons Streven vzw

?

zoek de verschillen op
bovenstaande en onderstaande foto

?

BIOWIJNEN: OOK KWALITATIEF INTERESSANT ?

De groeiende vraag naar biologische producten heeft vandaag de dag marktsegmenten geïnfilteerd die men niet onmiddellijk met biolandbouw associeert. Ik denk hier met name aan wijn. Traditioneel werd wijn in landen die er zelf geen produceren voornamelijk door de rijken gedronken. Het is een relatief recent fenomeen dat wijn in bijna alle lagen van de bevolking is doorgedrongen. Het gebruik van moderne vinificatiemethoden en technologische vernieuwingen hebben het mogelijk gemaakt op grote schaal wijnen van goede kwaliteit te produceren. Dit geeft aanleiding tot een veel ruimer aanbod van kwaliteitswijnen voor redelijke prijzen. Tegelijkertijd zijn echter de topwijnen zodanig gegeerd dat de prijzen excessief hoog zijn opgelopen. Dit heeft geleid tot een paradoxale situatie: de topwijnen zijn wellicht nog nooit zo duur geweest terwijl het aanbod van betaalbare kwaliteitswijnen ook nog nooit zo groot is geweest. Men zou dus kunnen stellen dat het prijsverschil tussen de goedkoopste en de duurste wijn groter is dan ooit, terwijl het kwaliteitsverschil verkleind is.

De productie van biologische wijn heeft vermoedelijk nog meer geprofiteerd van de wetenschappelijke en technologische vooruitgang dan de klassieke wijnbouw. Hierdoor en uiteraard ook door de groeiende bekommernis bij de consument om het milieu, is er vandaag een relatief

uitgebreid aanbod aan biologische wijnen beschikbaar in vakhandels en supermarkten. Strikt genomen bestaat er geen wettelijke definitie van biologische wijn. Gemakshalve gebruikt men dus de benaming biowijn wanneer die enkel gemaakt is van biologisch geteelde druiven, dat wil zeggen dat er geen kunstmeststoffen, insecticiden of herbiciden gebruikt werden in de wijngaard. Voor de bestrijding van schimmelziekten (bijvoorbeeld meeldauw) mag in sommige gevallen wel gebruik gemaakt worden van Bordeauxse pap, een mengsel van zwavel en kopersulfaat. Voor de wijnbereiding geeft de wetgever zoals gezegd geen speciale richtlijnen. Sommige keurmerken hebben in dit verband wel initiatieven genomen, maar deze zijn dus niet

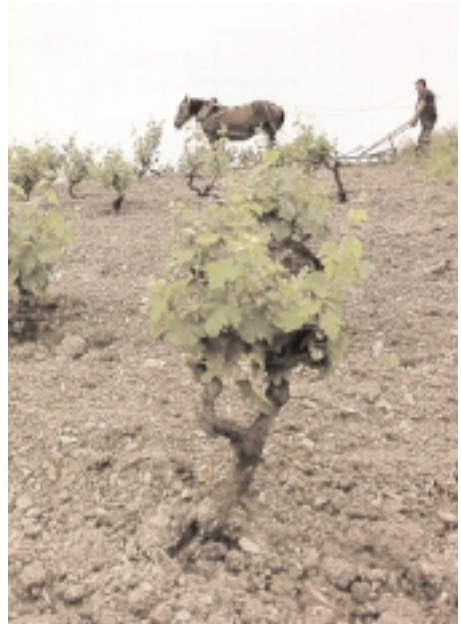
veralgemeenbaar voor alle biologische wijnen.

Een eerste aandachtspunt is de controle over de toevoeging van sulfiet. In de klassieke wijnbereiding wordt er heel wat sulfiet toegevoegd om infectie van de most door bacteriën te vermijden en ongewenste gisting te voorkomen. Aangezien men er in de biovinificatie naar streeft zo weinig mogelijk sulfiet te gebruiken, dient men strenge hygiënische voorschriften in acht te nemen om hogervermelde problemen te voorkomen. Een

bijkomend voordeel van een strikte beperking van het sulfietgebruik is dat men gemakkelijk een wijn kan bekomen met een heel zuivere en frisse fruitneus. Sulfiet tast namelijk ook de fruitige aroma's aan. De zuiverste fruitneuzen treft men vandaar meestal aan bij biowijnen. Het geringe gebruik van sulfiet heeft wel als nadeel dat er meer slechte flessen zullen ontstaan door infectie met ongewenste micro-organismen.

Een tweede eis van verschillende biolabels is vergisting door de gisten die van nature op de druiven aanwezig zijn in plaats van speciaal geselecteerde gistcultivars. Ook dit aspect kan de organoleptische kwaliteit van het wijngamma ten goede komen aangezien er een grotere diversiteit zal ontstaan. Een ongewenst neveneffect van geselecteerde gistcultivars (en vele andere technologische ingrepen) is immers dat wijnen van overal ter wereld meer en meer op elkaar gaan gelijken (en niet zelden de glad commerciële gedaante van de typisch Amerikaanse wijn aannemen). De verminderde controle bij vinificatie onder invloed van de natuurlijk aanwezige giststammen levert echter, naast een aantal interessante, karaktervolle wijnen, ook een hoger percentage minder geslaagde brouwsels op.

De meeste biologische wijn wordt vandaag geproduceerd door wijnboeren die pas recent zijn gestart met wijnbouw of onlangs zijn omgeschakeld van klassieke naar biologische teelt. Er zijn nochtans uitzonderingen. Zo is het wereldberoemde Clos de la Coulée de Serrant uit de Loirevallei, waar één van de grootste witte wijnen ter wereld wordt geproduceerd, reeds decennia lang op biologisch-dynamische leest geschoeid. Ook één van de beste Châteauneuf-du-Pape, die van het Château de Beaucastel, is al jaar en dag biologisch. Nochtans zal men dat op de etiketten niet of slechts onopvallend vermelden aangezien het voor deze beroemde wijnen geen verkoopargument is. De biologische wijnen van starters uit minder prestigieuze streken zijn daarentegen meestal duidelijk als zodanig

herkenbaar omdat men daar het 'biologisch zijn' wel als verkoopargument wil uitspelen. Spijtig genoeg is dit voor veel biologische wijn dan ook het enige m.a.w. de gastronomische kwaliteit van de wijn is abominabel. Hierin komt echter langzaam maar zeker verandering. In de tabel zijn enkele degelijke biologische supermarktwijnen met hun prijs opgesomd. Deze gegevens zijn overgenomen van de website van Kurkdroog® (www.kurkdroog.be). Hierop vindt men een ruime selectie aan supermarktwijnen (niet enkel biologische) met een kwotering. Enkel de biowijnen met een kwotering hoger dan 73% die verkrijgbaar zijn in de rekken werden hier opgenomen. Meer informatie over de manier waarop deze kwoteringen tot stand komen vindt men op de website. Strikt genomen gelden de kwoteringen enkel voor de aangeduide oogstjaren, maar ook recentere zijn wellicht betrouwbaar.

Ter info : enkele prijzen in tabel op volgende blz.

Mario Smet

<i>Colruyt - wit</i>		<i>Delhaize - wit</i>	
Château Petit Roubié - Picpoul de Pinet Côteaux du Languedoc 2000	4,44	Domaine des Treilles - Viognier/rousanne Côtes du Rhône 2001	6,69
Domaine des Beynes - Chardonnay Vin de Pays des Bouches du Rhône '99	4,69	Gemischter Satz - Gr. Veltl./chard./riesl. Kamptal, Oostenrijk 2000	5,92
Château de la Fessardière Muscadet 2001	4,98	<i>Delhaize - rood</i>	
<i>Colruyt - rood</i>		Domaine Garrigon Côtes du Rhône '98	3,69
Clos le Bois du Mas Lusac St. Emilion 2000	6,67	Domaine Marsalet Bergerac 2000	6,32
Clos Lauriole Bordeaux supérieur '99	4,69	Château Gailhards Bordeaux supérieur '99	4,93
Domaine des Aspras Vin de Pays du Var 2000	3,67	<p style="text-align: center;">TER INFO : prijzen van biowijnen</p>	
Laudum 'Nature' Alicante, Spanje 2001	4,45		
Château Balette Côtes de Castillon 2000	4,95		
Domaine Vernon Bordeaux 2000	4,34		

**OPENBAAR GROEN :
EEN GROOT GEMIS
IN HET GROOTSE
PLAN VAN DE 'NV
NIEUW TEMSE'**

De ex-Boelwerfgronden, met een oppervlakte van 80 ha, zullen een grondige wijziging ondergaan. Dit gebied ingekleurd als industriezone op het Gewestplan, krijgt een nieuwe bestemming en zal in grove lijnen onderverdeeld worden in enerzijds KMO zone, aan de kant van Tielrode, en anderzijds in woningzone, aan de kant van Temse. Dit zijn alleszins de plannen van de NV Nieuw Temse, plannen die tot hiertoe nog niet zijn goedgekeurd. Hiervoor wordt een nieuwe BPA (Bijzonder Plan van Aanleg) opgesteld om een gewestplanwijziging te kunnen doorvoeren.

Niettegenstaande de plannen nog niet zijn goedgekeurd, wordt toch nu reeds promotie gevoerd en de brochure laat het beste verhoppen om van deze site een elitedorp te creëren met villa's en luxeappartementen.

Wat natuur en/of openbaar groen betreft, is weinig aandacht besteed door de projectleiders. Er wordt een schamele 3 % groen voorzien, waarvan nu al de helft aanwezig is (de vijverzone aan de kant van Cauwerburg), zodat de groenuitbreiding zeer beperkt blijft. Nochtans dweept men in de brochure met het aangenaam groen en rustig kader, langs de Schelde en tegenover een uitgestrekt natuurgebied. Inderdaad, de overkant van de Schelde is een prachtig natuurgebied, als je echter vanaf de overkant Temse zal aanschouwen, zal men een ander decor krijgen, iets minder aangenaam.

Ons Streven heeft dan ook bezwaar ingediend tegen het huidige plan en vraagt samen met de

natuurverenigingen Ecotest en Natuurpunt inspraak in dit project en een groene long van minstens 10 ha.

In Vlaanderen blijkt het zeer moeilijk te zijn om een industrie- of woningzone om te buigen tot een groengebied. In het buitenland daarentegen zijn voldoende voorbeelden hoe het anders kan.

In Frankrijk, meer bepaald in Parijs, werden de oude gronden van Citroën omgetoverd tot het 8 ha groot 'Parc Citroën' en de oude veiling kreeg ook de bestemming als park.

Temse krijgt nu de kans om geschiedenis te schrijven door op de oude Boelwerfgronden niet enkel opbrengst te laten gelden, maar ook aandacht te hebben voor een groene omgeving, toegankelijk voor iedereen.

Zoals de plannen nu liggen is een bijkomend groot probleem de ontsluiting van deze site. Men voorziet 1000 woningen en 1000 arbeidsplaatsen, maar langs welke kant de trafiek moet gebeuren is nog een groot vraagteken. Volgens

een artikel in de Gazet van Antwerpen van 29/05/02 zal het vrachtvervoer over Cauwerburg, Huis ten Halve, B.A.Heymanstraat, Gentstraat en Legen Heirweg moeten om via de N41 de E17 te bereiken. Mooie vooruitzichten ! Frappant is ook dat Temse door het Ruimtelijk Structuurplan beperkt wordt in het bouwen van woningen, maar deze regeling zou niet van toepassing zijn op het Nieuw Temse project. Wat de sanering betreft, zou ook dit geen probleem zijn, want de alom gekende vervuiling van de vroegere Boelwerfactiviteiten blijkt van de kaart verdwenen te zijn en voor een grondig onderzoek zou OVAM te weinig personeel hebben.

Als dat niet stinkt.

Ons Streven vzw

illustratie te vinden op : www.nieuwtemse.be

DE MUURVAREN NEEMT HAAR KANS OP HET KERKHOF.

ken bij uitstek de pionier van muurbegroeiingen. Zij vestigt zich al in minieme holten in het kalkrijke cement van de voegen, als dit naar verhouding nog weinig verweerd is. Vergeleken met andere varens groeit zij tamelijk snel, zodat zij na erosie betrekkelijk spoedig weer verschijnt.

Vaak worden kerkhoven omringd door oude verweerde muren of wordt deze dodentuin versierd met verwaarloosde, vervallen zerken. Ideaal voor planten, die extreme plaatsen, zoals muren, verkiezen. De Muurvaren (*Asplenium ruta-muraria*) is ook zo'n interessant buitenbeentje, dat gedijt onder dergelijke schrale omstandigheden. Zij is tevens onder de vaatplanten uit onze stre-

Als de muur niet wordt gerestaureerd, helpt de Muurvaren 'de weg vrij maken' voor andere varens.

In tegenstelling tot andere varens groeit de Muurvaren dikwijls op muren die op het zuiden zijn geëxponeerd en door felle zonbestraling zeer droog zijn. Zij wordt vaak vergezeld door de Muurleeuwenbek. Beheer : om de Muurvaren te

behouden en nieuwe kansen te geven, is het best alles zo veel mogelijk met rust te laten en muren verder te laten verweren. Bij restauratie best een deskundige inschakelen. Een uitdaging welke de moeite loont.

De Muurvaren is een zeer kleine, donkergroene plant, die in de zomer en de herfst rijpe sporen heeft. De leerachtige bladeren blijven het hele jaar groen, maar bij strenge vorst sneuvelen er veel.

De bladsteel is minstens zo lang als de bladschijf. Hij is groen, alleen aan de voet zwart. Bij pas ontloken bladeren is hij berijpt door talrijke kliertjes, die later afslijten.

De bladschijf is in omtrek driehoekig tot ruitvormig. Zij is afnemend dubbel geveerd, vaak voor een deel asymmetrisch gegaffeld.

De bladsegmenten zijn waaier- tot ruitvormig, hebben een wigvormige voet en zijn in de bovenste helft fijn gezaagd.

De eerste verschijnende bladeren van jonge planten zijn ongedeeld en niervormig.

De sori (enkelvoud : sorus = opeenhoping van sporendosjes) bedekken bij rijpheid bijna de hele bladonderzijde en hebben gewimperde dekvliesjes.

Ons Streven

GROENE THEE VAN EEN BIOPIONIER

Oxfam-Wereldwinkels heeft een groene biothee in zijn gamma. Het product komt van een oude partner op het thee-eiland Sri Lanka.

De onderneming Stassen zorgde in 1986 voor een wereldprimeur door als eerste een thee van organische teelt aan de eerlijke handel te verkopen. De eerlijke handel, dat was toen nog niet Oxfam-Wereldwinkels, maar onze Duitse collega-organisatie Gepa. De Duitsers hadden de omschakeling naar de organische teelt van in het begin begeleid en sprongen regelmatig bij - ook financieel - om moeilijkheden in de overgangperiode te overbruggen.

Het biotheeproject geldt als een hoogtepunt in de eerlijke handel.

De organische productie van thee is een erg waardevol project: zowel uit milieu- als uit economisch standpunt. De organische mest komt onder andere van de koeien op de plantage. Ze werden aangekocht door de plantage-eigenaar. De arbeiders zorgen voor de koeien en kunnen er zelf één kopen. De melk bezorgt hen een extra bron van inkomsten.

De plantage Indulgashena is niet alleen een biopionier, maar ook een baken van hoop in het door een burgeroorlog verscheurde eiland. Op de plantage werken ongeveer 400 mensen, evenveel mannen als vrouwen, zowel Singalezen als Tamils. Er heerst een goede verstandhouding tussen beide bevolkingsgroepen. Ze organiseren samen feesten, sportactiviteiten en vormingscursussen. Ze hebben samen een comité opgericht: 15 vrouwen en 15 mannen beslissen wat er gebeurt met de premie die de eerlijke handel betaalt: verbeteringen aan huizen, de bouw van toiletten, een kindercrèche en infrastructuur voor medische verzorging.

Groene thee

Bij de productie van groene thee vindt geen fermentatie plaats, zodat de theeblaadjes hun groene kleur behouden en alle looistoffen in het blad blijven. Wie gewend is zwarte thee te drinken, vindt groene thee doorgaans "een beetje bitter, alsof hij naar hooi smaakt".

Een lentegriep ?

Drink groene thee met gember en jasmijn !

Ingrediënten (voor 6 personen)

3 theelepels groene thee, 3 theelepels losse jasmijnthee, 4 bolletjes gekonfijte gember, gembersiroop

Bereiding

Zet van de groene thee en de jasmijnthee een pot thee. Laat 3 tot 5 minuten trekken en schenk vervolgens door een zeeffe in de kopjes. Zoet met gembersiroop. Steek aan cocktailprikkers een bolletje gekonfijte gember, en serveer de thee met de prikkers als roerstaafje.

ABLLOvzw

Zie ook de webstek : www.abllo.be klik dan op kalender
en neem dan prikbord waasland

CVN. wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur:

L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Donderdag 21 november

Velt **Zadenlijst**

Net zoals vorig jaar bespreken we de zadenlijst. Een interessant moment om ervaringen uit te wisselen. Leerlingen van de Broederschool te Sint-Niklaas hebben een website gemaakt over onze plaatselijke vereniging. We kunnen die dan ook eens bekijken.

Plaats van deze vergadering : Taverne 1900, Houtbriel te Sint-Niklaas

Zaterdag 23 november

Natuurpunt Waasland Noord **Bomenverkoop bosgoed en fruitbomen**

Zondag 24 november

CVN **Stroppers Oost St-Gillis-Waas** 14u00 Kerkje van 't Kalf St-Gillis-Waas L

Vrijdag 29 november

Vzw Durme **'Praatcafé en binnenbrengen zadenlijzen' (i.s.m. Velt)**

Heb je vragen over de zaden en hulpstoffen die bij de jaarlijkse zadenactie van Velt worden aangeboden ? Of kom je gewoon eens langs voor de gezelligheid ? Iedereen is welkom ! afspraak vanaf 19 uur in het ontmoetingscentrum 't Fortuintje, Kapellestraat 66 te Hamme (ingang via Jaaks natuurcentrum). Info bij Michaël De Meirleir 052/47 62 13

Zaterdag 30 november

Natuurpunt Zuid-Waasland **Vogelkijktocht langs de Schelde..**

verzamelen om 8u30 zwembad St.-Niklaas, einde rond 12u00. Gidsen : Gilbert Smet, Peter Van de Putte, Tim Audenaert.

Zondag 1 december

CVN **Molsbroek Lokeren** 14u30 Bezoekerscentrum Lokeren L*

Scheldepark Temse 14u30 Zwembad in Scheldepark Temse L

Vzw Durme **Natuurwandeling in het Molsbroek**

Begeleid door een CVN-natuurgids. Afspraak om 14u30 aan het Bezoekerscentrum.

Zonntag 22 december

CVN **Puiveldebos Belsele** 14u30 Hoek Kouterstraat-Gouden Leeuw L.

Zondag 8 december

Natuurpunt Waasland Noord **Natuurwandeling De Putting te Kloosterzande (NL).**
 Gevariëerd polderlandschap met krekten, wochtige weilanden en dijken. Afstand 10 km.
 Samenkomen aan de kerk van De Klinge om 13u30. Begeleiding : Chris De Buyzer

Zondag 5 januari

Vzw Durme **Natuurwandeling in het Molsbroek**
 Begeleid door een CVN-natuurgids. Afspraak om 14u30 aan het Bezoekerscentrum

Zaterdag 18 en 25 januari

Vzw Durme **Beheerswerken in de Gavers**
 Een deel van de knobomen die werden aangeplant in het kader van de ruilverkaveling zijn toe
 aan een onderhoudsbeurt. Afspraak telkens om 9u00 aan de kerk van Hamme Zogge.
 Werkkledij en werkhandschoenen meebrengen, eventueel een kapmes. Info bij Frans Van
 Havermaet 052/47 18 93

Zondag 19 januari

Natuurpunt Waasland Noord **Roofvogeltelling**
 Simultaan tellen van roofvogels in het Polderlandschap. We tellen op twee verschillende plaat-
 sen. Een eerste groep verzamelt om 3u30 aan het Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 te
 Meerdonk en telt het krekengebied. Een tweede groep komt samen aan de kerk van Koewacht
 om 9u30 en telt het grondgebied van Stekene dat gelegen is boven de expressweg. .
 CVN+ Ons Streven **Tielrode Veer** 14u15 Veer St-Jozefstraat Tielrode (Temse) L

Zondag 9 februari

Vriendenkring Panneweel **Winterse natuurwandeling**
 In de omgeving van het Panneweel. We stappen in de richting van de Rode Moerdijk. Terug aan-
 gekomen bij het natuurhuis wacht er een kom lekkere soep. Samenkomen om 13u30 aan het
 Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 Meerdonk.

Zaterdag 22 februari

Natuurpunt Zuid-Waasland **Landschapstocht in het Heidebos te Moerbeke-Waas**
 Er wordt vertrokken om 13u00 aan het zwembad St.-Niklaas of om 13u30 aan de hoofdingang

Zaterdag 1 maart

Natuurpunt Waasland Noord **Wilgen knotten**
 In het krekengebied te Meerdonk. Samenkomen 13u30 Natuurhuis Panneweel.

Zondag 23 maart

Natuurpunt Zuid-Waasland **Vroegochtendwandeling in de Fandatie**
 Verzamelen om 7u00 Dries te Sinaai. Gidsen : Etienne De Meulenaer en Gilbert Keereman.

Wandelzoektocht in de theaterwijk te Antwerpen. Haal snel het wandelboekje in huis !

Tot 31 december 2002 bieden ARGUS (voorheen Stichting Leefmilieu) en de Stedelijke Milieudienst u opnieuw een boeiende wandelzoektocht aan rond het thema 'Speuren naar een leefbare stad'. Ditmaal wordt de Antwerpse 'theaterwijk' verkend.

Sinds het starschot werd gegeven op 1 oktober gingen reeds een record aantal mensen op stap. Zorg dat u er ook bij bent !

Ook nu weer kan u 'met argusogen' speuren naar natuur en milieu in de stad én het antwoord zoeken op een reeks (foto)vragen.

U start aan de KBC-toren en onderneemt een verrassende tocht langs de Bourlaschouwborg en het Antwerpse 'Quartier Latin', de Kruidtuin, de Arenbergschouwborg, het Elzenveld, enz.

Reken op ca. 2,5 uur voor de wandeling

Met een beetje geluk wordt u een van de dertig winnaars. Vanaf tien personen kan u bovendien een groep vormen en meedingen naar één van de drie groepspreizen. De waardevolle prijzen, waaronder een ballonvaart, kwaliteitsfietsen, waardebons, enz. worden uitgereikt tijdens een feestelijke zitting op 31 januari 2003.

Het gratis wandelboekje 'De theaterwijk', waarin u alle vragen, het parcours en nuttige achtergrondinformatie terugvindt, kan u tijdens de kantooruren afhalen. Voor 2,5 Euro wordt het u toegezonden.

Voor alle informatie en bestelling :

ARGUS, het milieupunt van KBC, Eiermarkt 8, 2000 Antwerpen, tel 03/202 90 70, fax : 03/202 90 88, e-mail : info@agusmilieu.be, Website : www.argusmilieu.be.

T e n t o o n s t e l l i n g

Durme, Donk en Schelde 40 jaar geleden.

Foto's uit het archief van Jozef Wulteputte (1938 – 1994)

tot 28 februari 2003

In Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1 9160 Lokeren. Tel/fax : 09/348 30 20
info@vzwdurme.be

Openingsuren : elke zondag van 14u00 tot 17u00

Om de toenmalige tijdsfeer extra weer te geven, worden deze foto's hier geëxposeerd zoals dat gebeurde ongeveer 40 jaar geleden bij diverse fototentoonstellingen.

Een aantal foto's zijn van Amaat Sterckx en van andere is de fotograaf onbekend. Ze geven echter een mooi overzicht van de wijzigingen die het landschap in onze regio heeft ondergaan. De meeste foto's kunnen vandaag niet meer gemaakt worden : wegen en dijken zijn verbreed en geasfalteerd.

Cursus Imkeren.

Van maart tot augustus 2003 organiseert de imkersvereniging 'De Boekweitbloem' een cursus voor beginners in het Bezoekerscentrum Molsbroek. Elke 3de en 4de zaterdagmiddag van de maand (behalve juli). Op het einde van de cursus worden getuigschriften uitgereikt. Info bij Jacques Everaert 09/348 15 19 en e-mail everaertlerno@belgacom.net

Cursus Spoorzoeken.

i.s.m. Natuurpunt 's Heerenbosch

Ook voor de beginner ! Tijdens de theorielessen wordt een overzicht gegeven van verschillende spoorvormen, waar men op moet letten, hoe men een referentiecollectie kan aanleggen. Er zijn ook twee excursies voorzien.

Theorie : 15 en 29 november 2002, telkens van 20u00 tot 23u00 in taverne Durmedroom, Kaaiplein 28 in Hamme.

Praktijk : 7 en 14 december 2002, telkens van 9u00 tot 12u00. Plaats nog te bepalen.

deelnameprijs is 7,5 euro voor leden natuurpunt en 10 euro voor niet leden.

Te storten op 001-2567282-59 of ter plaatse te betalen.

Inschrijven bij François Van den Broeck 052/47 99 89

Oproep oproep oproep oproep oproep oproep oproep oproep oproep oproep

Jarenlang organiseerde de Wielewaal land van Waas Zuid een paddenoverzetactie in de wijk Heimolen te Sint Niklaas.

Door samenlopende omstandigheden ging ondanks onze inspanningen het aantal overgezette padden sterk achteruit. Het is dan ook niet meer zinvol de actie daar verder te zetten. We zijn daarom op zoek naar een ander paddenbiotop waarvoor het de moeite waard zou zijn een nieuwe actie op te starten.

Ken je in je buurt een waterrijk plaatsje waar in de vroege lente padden worden doodgereden geef dan een seintje aan Christel Strybos 052.46.00.58

Oproep oproep oproep oproep oproep oproep oproep oproep oproep oproep

ENERGIECAMPAGNE

Naar aanleiding van de 'maand van de Energiebesparing' organiseerde ABLLO in samenwerking met BBL (Bond Beter Leefmilieu) voor de derde maal een energiecampagne.

Elektro Quitelier
Lage Kerkwegel 8,
9170 Sint-Gillis-Waas
Energiezuinige TV-Video

Alle Wase Electrohandelaars werden aangeschreven met de vraag een Energiezuinig toestel in promotie te plaatsen en ons tegelijkertijd mee te delen welke energiezuinige toestellen zij in hun gamma bezaten.

Elektro De Munck
Yzerhand 28, 9120 Beveren
Energiezuinige Koelkasten

Doordat er maar weinig reacties binnen kwamen, kunnen opnieuw weer geen energiebrochure voor de consument samenstellen (we hopen dat het er in toekomst wel eens van zal komen). Toch willen we de electrohandelaars die op onze oproep reageerden niet in de kou laten staan.

De Gendt Electro
Bazelstraat 23, 9150 Kruikeke
Energiezuinige TV-Video

Bij vermelde handelaars kan u dus zeker energiezuinige toestellen vinden:

Meyskens D
Valk 62, 9111 Belsele
Energiezuinige
TV-Video,
Koelkasten
Koel-vriescombinatie
Diepvrieskasten, - kast
Droogkasten
(Toestellen vrijwel altijd
in promotie)

AC & T
A.Panisstraat 40, 9120 Beveren
Energiezuinige computerscher-
men en faxen

Meer info over alle mogelijke energiezuinige toestellen vind je op de website van Greenpeace:
www.greenpeace.be

Mensen die geen internetaansluiting bezitten kunnen altijd bij mij een lijst met energiezuinige toestellen bekomen.

Jenny De Laet : Tel/fax: 03/7770158, email:
famtrapp@pi.be

ABLLOvzw

**RECHTER BESLIST
DEFINITIEF : MIWA
AFVALVERBRANDINGS-
OVEN MOET DICHT
TEN LAATSTE OP
31 DECEMBER
2002.**

HET WAAROM !!!

Dit is het positieve resultaat van de samenwerking tussen de Werkgroep Milieu en Gezondheid Sint-Niklaas, ABLLO en jurist Hans Van Dooren.

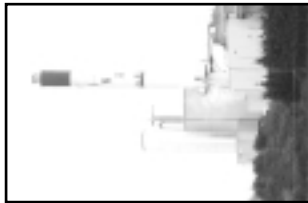
Het arrest is een blaam voor de politieke overheid en de gezondheidsinspectie die niet wilden ingrijpen, desondanks herhaaldelijk aandringen van de werkgroep milieu en gezondheid Sint-Niklaas sinds 1998, en desondanks de rapportering van de gezondheidsproblemen door onder andere het kenbaar maken van een zelf gehouden en zelf gefinancierde plaatselijke gezondheidsstudie in 1998. Zouden de gekozenen

van het volk zich niet in de eerste plaats moeten bekommeren om de gezondheid van hun bevolking? Indien zij dit niet doen, welke belangen primeren er dan bij deze politici?

Hierna enkele interessante elementen uit het arrest :

- MIWA had na het tussenarrest tegenover de pers verklaard dat de "klacht" van de omwonenden door de rechter werd afgewezen. De rechter zegt in het eindarrest dat de klacht van de omwonenden niet werd afgewezen, en dat MIWA het tussenarrest niet op een juiste wijze weergaf.

- De rechter vermeldt verder dat op heden geen absolute zekerheid bestaat dat de exploitatie van een huisvuilverbrandingsoven geen enkel gezondheidsrisico inhoudt voor de omwonenden. Diverse wetenschappelijke studies evenals het daarover quasi-permanent gevoerd maatschappelijk debat tonen aan dat het een delicate aangelegenheid betreft.

- Volgens MIWA zelf is het gebruik van een stikstoffilter een reeds toegepaste technologie, betreft het een investering die duidelijk aan te raden valt, laat de financiële studie toe deze investering op korte tijd te plannen, zal deze investering de veiligheidsmarge tussen emissies en emissienormen vergroten én is het van financieel belang deze investering zo snel mogelijk te doen gezien de installatie slechts een vergunning heeft tot 2008.

- In 2000 stond niets MIWA in de weg om met kennis van zaken, hetzij de beslissing te nemen te investeren in de op dat ogenblik best beschikbare technieken tot voorkoming of beperking van schadelijke emissies, hetzij om de vergunningverlenende overheid, de AMINAF-afdelingen milieuvergunningen en milieuinspectie te Gent, het college van 'burgemeester en schepenen te Sint-Niklaas en de OVAM te informeren over de motieven om een dergelijke beslissing niet te nemen.

- De beslissing om de best beschikbare technieken niet aan te wenden (het plaatsen van een stikstoffilter), of anders gezegd de veiligheidsmarge niet te verhogen, werd door MIWA genomen op 3 juli 2001, d.i. quasi twee jaar na het (positief) advies van Miplan en één jaar na de bevinding door MIWA zelf dat een dergelijke investering aan te raden was.

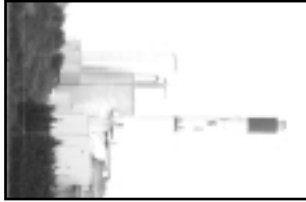
- Een zo groot mogelijke veiligheidsmarge kan niet tegen om het even welke prijs worden opgedrongen, maar er is de vaststelling die in juli 2000 door MIWA zelf werd gemaakt dat de installatie van een DENOx-systeem financieel haalbaar was, en dat precies om de kosten binnen aanvaardbare perken te houden zonder dralen tot die investering moest worden beslist.

De rechter voegt daar aan toe dat indien de stelling van geïntimeerde zou worden bijgevalen, een min of meer lange periode van besluiteloosheid zou volstaan om naderhand te argumenteren dat de toepassing van de best beschikbare technieken financieel en/of bedrijfseconomisch niet meer te verantwoorden valt. Getoetst aan het voorzorgsbeginsel en aan het beginsel van preventief handelen is een dergelijke stelling onverdedigbaar.

- Als besluit van het BBT-rapport (Best Beschikbare Technieken) van 26 juli 2001 worden de drie sluitingsscenario's opgesomd, evenwel zonder een keuze te maken: zo snel mogelijk de bouw van een DENOx starten, een afwijking vragen bij de Minister van Leefmilieu op de Europese Richtlijn 2000/76/EG voor de rest van de vergunningstermijn, of zonder verdere investeringen blijven verder werken tot eind 2005. Evenmin als dit in 2000 het geval was wordt in 2001 de vergunningverlenende overheid door MIWA geïnformeerd over welke maatregelen effectief zullen worden genomen en welke uitvoeringstermijnen zullen worden in acht genomen. Waarom MIWA die informatie niet verschaftte of kon verschaffen zegt zij niet, maar het blijft bizar dat op 26 juli 2001 MIWA in haar BBT-rapport nog alles open laat, waar zij drie weken voordien, op 3 juli 2001 formeel beslist heeft geen DENOx-filter te plaatsen, geen afwij-

king op de Europese Richtlijn te vragen, en tot 31 december 2004 verder te werken.

- Tijdens de persoonlijke verschijning op 4 september 2001 voor de raadkamer verklaart de MIWA-voorzitter dat er tussen 25 augustus 1999 en 3 juli 2001 "het plaatsen van filters" nooit expliciet op de dagorde is vermeld van de bestuursraden.

- De installatie van een stikstoffilter werd volgens een financiële analyse van bedrijfsrevisor W. De Neef op 7 juni 2000 begroot op 45

miljoen BEF. Volgens dezelfde financiële analyse zal de sluiting van MIWA in 2003 geen extra geld meer kosten, terwijl een sluiting in 2007 MIWA 300 miljoen BEF zal opbrengen voor de vennoten.

- MIWA dient een zo groot mogelijke veiligheidsmarge in acht te nemen. Een dergelijke verplichting is een toepassing van het 'beginsel van het preventief handelen' dat voorschrijft dat men moet optreden om milieuschade te voorkomen eerder dan de schade achteraf te moeten herstellen. Evenzeer is een dergelijke verplichting een toepassing van het 'voorzorgsbeginsel' dat betekent dat men niet moet wachten op een wetenschappelijke consensus om bepaalde potentiële gevaren voor het milieu en voor de volksgezondheid aan te pakken.

- De omwonenden zijn gerechtigd op een adequate en zo groot mogelijke bescherming van hun gezondheid. Een daarbij aansluitende rechterlijke controle kadert in de preventieve werking van de wet van 12 januari 1993.

Die controle slaat op de door MIWA aangewende middelen ter voorkoming van milieuschade, en op de vraag of het gaat om de 'best beschikbare technieken' zoals door de ver-

gunningverlenende overheid is opgelegd, en zoals zij overigens zelf voorhoudt.

- Indien MIWA niet scrupuleus de verplichtingen naleeft die haar door de vergunningverlenende overheid worden opgelegd, d.i. in casu het aanwenden van de 'best beschikbare technieken' om het totale effect van de emissies op het milieu te voorkomen of tot een minimum te beperken, is dit gelijk te stellen met een ernstige dreiging zoals bedoeld in artikel 1 van de wet van 12 januari 1993.

- De rechter stelt vast dat MIWA, wetens en wilens, heeft beslist om geen investeringen te doen waarbij voor de resterende vergunningsperiode de best beschikbare technieken zouden worden aangewend. Op grond van financieel-economische overwegingen heeft MIWA beslist haar huisvuilverbrandingsoven verder te exploiteren tot 31 december 2004.

- Die beslissing van MIWA om in die omstandigheden haar verbrandingsactiviteiten verder te zetten tot en met 31 december 2004, zonder gebruik te maken van de best beschikbare technieken vormt naar het oordeel van het Hof een ernstige dreiging in de zin van artikel 1 van de wet van 12 januari 1993.

- Bij ernstige dreiging staat het aan de rechter om adequate maatregelen te treffen ter voorkoming van schade.

Desgevallend kan een termijn worden toegestaan om aan de opgelegde maatregel te voldoen.

- Luidens de notulen de dato 18 september 2001 van de raad van bestuur van MIWA hebben ABLLO (regionale milieuvereniging) en MIWA op 13 september 2001 onderhandeld over een sluitingsdatum. ABLLO drong aan op een sluiting van de verbrandingsinstallatie op 1 juli 2002, terwijl MIWA de sluitingsdatum van 31 december 2004 'als finaliteit' wenste te behouden.

- MIWA sluiten is niet zozeer een middel om een privaatschil te beslechten, maar een instrument om, met het oog op het algemeen belang, de milieuwetgeving te handhaven en schade aan het leefmilieu te voorkomen.

- Het Hof heeft vanzelfsprekend oog voor het collectief belang dat wordt gediend door de huisafvalverbranding waarmee MIWA zich inlaat, met de tijd die is vereist voor een gebeurlijke ombouw van de ovens tot overslag- en transport unit, met het sociaal passief en dergelijke meer.

Aan MIWA moet derhalve de mogelijkheid worden geboden om in haar conversieplan, dat naar eigen zeggen eind december 2001 zal bekend zijn, rekening te houden met de door het Hof opgelegde sluitingsdatum.

Rekening houdend met alle in het geding zijnde belangen beveelt het Hof dat MIWA uiterlijk op eenendertig december tweeduizendtwee (2002) de activiteiten in het bedrijf gelegen te Sint-Niklaas aan de Vlyminckshoek 12, bestaande uit het verbranden van afvalstoffen van welke aard

of herkomst ook, zal staken onder verbeurte van een dwangsom van 100.000 frank per vastgestelde overtreding.

Gelet op wat voorafgaat is de tegenvordering van MIWA strekkend tot een veroordeling van de omwonenden tot het betalen van 50.000 frank wegens tergend en roekeloos geding ongegrond.

Veroordeelt MIWA tot de kosten.

Het volledige arrest kan ingekeken worden op de web-site : <http://www.milieugezondheid.be>

Fred De Baere
Werkgroep Milieu en Gezondheid
Sint-Niklaas

OPEN BRIEF

Aan Dhr. Steve Stevaert
Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en
Energie
Koning Albert II-laan 20 bus 1
1000 Brussel

Geachte Minister,

De plannen voor een herinrichting van de door-
tocht van de N70 te Melsele beginnen vorm te
krijgen.

In de planning blijft blijkaar op vandaag nog
een belangrijke vraag onopgelost :
Moeten de sporen voor een (snel)tramlijn van
Antwerpen LO naar Beveren nu reeds voorzien
worden ?

ABLLOvzw hoopt dat niet dezelfde fout gemaakt

wordt als een vijftal jaren geleden voor de
Beverse doortocht. Bij de herinrichting van de
N70 in Beveren heeft men de tramsporen niet
voorzien. Nochtans drong ABLLOvzw daar sterk
op aan.

ABLLOvzw wil U vragen kordaat te kiezen voor
het doortrekken van de tram naar Beveren en nu
reeds alle nodige infrastructuur te voorzien. Dus
ja tegen de aanleg van de tramsporen in de
doortocht van Melsele.

Het geslaagde voorbeeld van de doortocht in
Zwijndrecht is volgens ABLLOvzw toch voldoende
duidelijk : het verdient navolging.

Met beleefde groeten
namens ABLLOvzw

Gilbert Cant en Erik Rombaut

ABLLOvzw

Voorlopig eindpunt van tramlijn
naar het Waasland.
...moet worden vervolgd...

WINDMOLENS LANGS DE E17 : EEN DOORDACHTE KEUZE

Windenergie : duurzaam en zuiver

Elektriciteit is onmisbaar in ons dagelijks leven. Maar het opwekken van elektriciteit eist zijn tol : radioactief afval, broeikasgassen waaronder CO2 en roetuitstoot. Bovendien is de voorraad beschikbare fossiele brandstoffen beperkt.

Windenergie heeft geen van deze nadelen. Het is een onuitputtelijke bron van energie, die geen vervuilende reststoffen in het milieu dumpst. Vandaar de kwalificatie “duurzame” of “hernieuwbare” energie.

Op de wereldconferentie van Kyoto (1997) en Johannesburg (2002) werd afgesproken om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen tegen 2008-2012. De vorige Vlaamse regering nam reeds maatregelen om tegen 2010 3% van de elektriciteit te genereren uit “hernieuwbare” bronnen. De huidige Vlaamse regering wil deze 3% reeds verwezenlijkt zien in 2004 en mikt zelfs op 5% tegen 2010. De Belgische regering engageerde zich binnen Europa zelfs voor 6% tegen 2010.

zie ook groene wasland van
mei 2001

Op dit ogenblik is het aandeel “duurzame” energie nog geen 1%, zodat er nog heel wat moet gebeuren. Windenergie kan hier een gedeeltelijke oplossing bieden.

Maar het is niet aangewezen om zo maar overal in het landschap windmolens in te planten.

Vlaanderen beschikt slechts over een beperkt aantal locaties , waar windmolens economisch rendabel en ruimtelijke inpasbaar zijn.

een ideale stek voor windmolens

Het project Braemland omvat in een eerste fase de inplanting van drie windturbines van elk ongeveer 2 Megawatt, ten zuiden van de E17 op het grondgebied van Kruikeke. De jaarlijkse opbrengst wordt geraamd op 3,3 miljoen kWh per windturbine of 9,9 miljoen kWh voor de drie samen. Dit is het equivalent van het gemiddeld gebruik van 2.800 Vlaamse gezinnen.

In een volgende fase kunnen ook nog drie turbines ten noorden van de E17 op het grondgebied van Beveren gebouwd worden.

Deze locatie is uiterst geschikt voor windenergie en de Vlaamse regering heeft op 27 september 2002 dan ook het GRUP (Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoerings Plan) voor deze zone voorlopig vastgesteld en een openbaar onderzoek gestart voor de gemeenten Kruikeke en Beveren. Slechts enkele locaties in Vlaanderen komen in aanmerking voor een GRUP.

* De keuze van de locatie langs de E17 is gebaseerd op uitgebreide windgegevens (wetenschappelijke studie: Windplan Vlaanderen door ODE-Vlaanderen en VUB). Op de door ons gekozen zone zijn de windsnelheden bij de beste van het Waasland.

* Bovendien is dit een landelijke zone met zeer beperkte bewoning en zijn de windmolens op voldoende afstand ingeplant zodat ze een minimum aan bijkomende hinder voor de omwonenden opleveren. Zelfs in de meest nabijgelegen woning zal het zoevend lawaai van de autostrade het geluid van de windmolens sterk overtreffen.

* Om het landschap minimaal te verstoren worden de windmolens ingeplant op één lijn ten zuiden van de E17 (en later op een tweede lijn ten noorden van de E17). De molens worden verankerd op een betonnen sokkel van ongeveer 15 m bij 15m op akkers of weilanden. De gronden rondom de sokkel zijn verder normaal te gebruiken.

* De voorziene inplanting houdt rekening met het luchtverkeersbaken van Belgocontrol en is voldoende ver verwijderd van de vogelrichtlijngebieden in de Scheldevallei en tot de habitatrictlijn van de forten.

* Het hoogspanningsnet is vlakbij. De windturbines kunnen zonder al te hoge kosten op het

bestaande elektriciteitsnet worden aangesloten, zodat voor de eindverbruiker er zichtbaar niets verandert.

Wase Wind waait voor iedereen

Om iedereen de gelegenheid te geven actief een steentje bij te dragen tot de productie van “duurzame” energie en tevens mee te profiteren van de milieuvriendelijk opgewekte elektriciteit hebben wij volgende mogelijkheden van participatie voorzien :

* U kan inschrijven op één of meerdere aandelen van “WASE WIND CVBA” aan de prijs van 250 per aandeel, zodra de bouwvergunning afgeleverd is. Wase Wind cvba is een coöperatieve vereniging, die werd opgericht met het doel te investeren in windenergieprojecten in het Waasland. Tevens zullen de aandeelhouders, onder bepaalde voorwaarden, ook windenergie kunnen kopen. De Wase Wind cvba zal de ingeschreven gelden beleggen in de investeringsmaatschappij FORTECH bvba, die de windmolens gaat bouwen (meer uitleg: op info-avond. Op die manier hopen wij een jaarlijks dividend van ongeveer 6% te kunnen uitkeren aan de vennoten van Wase Wind cvba.

* Als U meer geld wenst te beleggen, kan U ook rechtstreeks participeren in de investerings- en uitbatingvennootschap FORTECH bvba vanaf een minimum inbreng van 10 000. Dat is een belegging die eerder na enkele jaren een dividend zal opleveren, afhankelijk van de hoeveelheid geproduceerde stroom, en dus eerder op langere termijn rendabel zal zijn.

Maar ook als U niet met geld wenst te participeren, kunt U onze websites bezoeken. Uw betrokkenheid wordt ten zeerste geapprecieerd

***GELD BELEGGEN
IN GROENE ENERGIE ??
HET KAN !!!
BIJ WASE WIND !***

Uw inbreng in het wind-energieproject telt!

Uit vorige infovergaderingen bleek een ruime interesse te bestaan voor het project bij de plaatselijke bevolking. Het voorbije anderhalf jaar is het Braemland-project verder ontwikkeld en onderbouwd.

· Milieuvergunning werd aangevraagd en afgeleverd door het Kruibeekse College van Burgemeester en Schepenen.

· De Vlaamse gewestelijke administratie voor Ruimtelijke planning werkte in opdracht van de

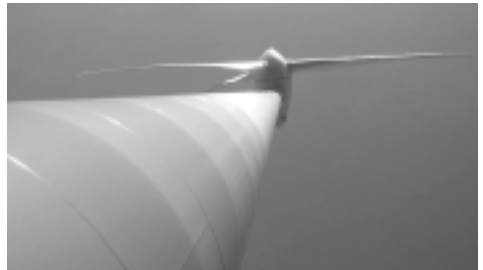
bevoegde minister een Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan uit, dat nu voorgelegd wordt aan de bevolking.

· De coöperatieve Wase Wind cvba werd opgericht in november 2001.

· Onafhankelijke windstudie en energieopbrengstberekening

· Onderzoek naar de mogelijkheden voor het leveren van stroom aan coöperanten, landbouwbedrijven.

· Onderzoek naar de mogelijke uitbreiding van het windpark ten noorden van de E17 in Beveren.

Voor bijkomende vragen kan u terecht bij:

Fortech bvba – Wase Wind cvba

Klingedijkstraat 16A

9170 Sint-Gillis-Waas

tel : 03 707 19 01

e-mail : info@fortech.be

ABLLOvzw

ECO STYLE

uitnodigingen, naamkaartjes, geboortekaartjes,
huwelijkskaarten, affiches, tijdschriften, handelsdrukwerk...

Maak zelf uw keuze en geniet van ons
milieuvriendelijk aanbod en vrijblijvend,
budgetvriendelijk advies.

KASTEELDREEF 66/1 9120 BEVEREN - TEL. 03/775 71 05 - FAX 03/755 33 49
E-MAIL belprint@skynet.be

R O B I N I A

Europees hardhout van een hoge duurzaamheidsklasse, ook in con-
tact met water en grond hoeft u het hout niet te behandelen.

Verantwoord alternatief voor tropisch hardhout.

tuinmeubelen, parkbanken, terrasplanken, sierhekken, regentonnen,
bloempotten, schuttingen, pergolahout, tuinpalen, antiparkeerpalen

NIEUW: Larix gevelbeplanking en constructiehout

EKOBOUW

Jan Verstraeten

Lange Nieuwstraat 57 9130 Kieldrecht

tel.: 03-773 35 77 - fax: 03-773 30 32

e-mail: ekobouw@yucom.be

Open vrijdag namiddag en zaterdag voormiddag
of na telefonische afspraak.

U vindt bij ons ook beitsen, verven, IZEN-zonnecollecto-
ren, ecoverwas- en poetsmiddelen, isofloc-isolatiemateri-
aal, celit-platen en andere bouwmaterialen

NATUURVRIENDELIJKE OEVERS LANGSHEEN DE MOERVAART

In opdracht van de afdeling Bovenschelde worden momenteel dijkwerken uitgevoerd langsheen de Moervaart, tussen de Spletterenbrug en de monding van het Kanaal van Stekene.

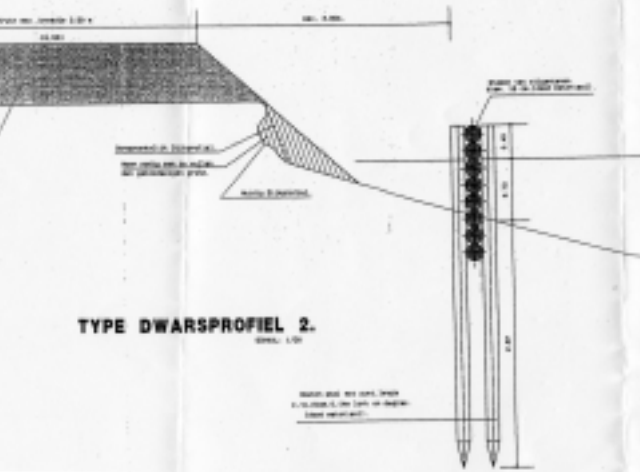
Die werken hebben niet alleen tot doel de op veel plaatsen halfingestorte dijk te herstellen, maar tevens om er natuurvriendelijke oevers in te richten. Dit gebeurt door het aanleggen van een oeververdediging met natuurlijke materialen (houten palen waartussen wilgentakken worden gevlochten). Op verschillende plaatsen worden ook vispaaiplaatsen tussen de dijk en die oeververdediging aangelegd. Hiervoor wordt een opening gelaten waarachter een korte afscherming wordt ingericht. Vissen kunnen dus ondiep water bereiken dichtbij de teen van de dijk die dan met water- en oeverplanten is begroeid en zonder

dat de golfslag van boten daar invloed kan hebben. Op sommige plaatsen worden kokosvezelrollen met waterplan-ten voorzien. Drie jaar geleden is deze techniek al met succes toegepast op een deel van de dijk gelegen op het grondgebied van Sinaai.

De werken gaan ook door langsheen 700 meter dijk, ten zuiden van het einde van de Moervaartveerstraat, die eigendom is van de vzw Durme. Daar zijn die werken geïntegreerd in het beheersplan van het reservaat 'De Lokerse Moervaartmeersen'. Normaal gaan tijdens die werken ook de populieren er worden vervangen door knoteiken. Zo ontstaat er geen risico dat in de toekomst omgewaaide bomen in de Moervaart vallen, zoals gebeurde in 1986. Het werd toen voor eigenaars een dure en arbeidsintensieve opruiming. De vervanging met knoteiken steunt op grondig archiefonderzoek waaruit

Foto van de werken aan de Moervaart

is gebleken dat dit te Eksaarde vroeger een veel voorkomende beplanting was langs wegen en paden maar zelfs ook in bosverband.

André Verstraeten, vzw DURME

Illustratie:

Schema van het oeverprofiel

MILIEUVRIENDELIJK BOUWEN

Een tweede huis
uit een reeks in het Waasland

Familie Van Royen – Zele.

Een ecologische half-open woning

In de lente van '96 kochten wij onze woning te Zele. Linda, Velt-lid, en Daniël, die in zijn schooljaren vertoefde in gezelschap van anti-atoomenergie, pro-zonneënergie-denkende mensen, hadden al een ecologische bagage.

Wetende dat onze woning redelijk goed naar de zon georiënteerd is besloten we een resem van veranderingen te laten doen door een Antwerpse firma.

Er werd een zonneboiler van 100 l met leeloopsysteem geplaatst waarvan de naverwarming met een doorstromer gebeurt..

Het bad werd verwijderd en er kwam een toilet en douche in de plaats.

Het toilet met spaar-knoppen en de douche met de superzuinige douchekop van de 12 ambachten.

's Zomers verbruikt deze 4,5 l per minuut, 's winters 5,5/min i.v.m. de

tapdrempel. Er werd ook een digitale thermometer geplaatst en een drie-wegkraan (rechtstreeks zonnewater of via doorstroomer).

We kozen voor natuurverf, natuurpapier, ecologische lijmen, enz.

Het dak werd geïsoleerd met 2 x 6 cm Homatherm uit gerecycleerd krantenpapier.

Spaarlampen en TL-lampen vormen de hoofdmoot van onze verlichting.

Stand-by verliezen worden uitgeschakeld.

De deurbel gaat op batterijen, verbruikt alleen stroom bij het bellen, dus geen onnodig verbruik van de beltransfo.

Voor ons vijvertje hadden we graag een fonteintje, dit wordt gevoed door een zonnepaneeltje.

Om ons zonnewater optimaal te benutten sloten we een warmwaterleiding aan op onze wasmachine.

We zwoeren toestellen af die elektriciteit gebruiken om iets op te warmen, bv. elektrisch kookvuur, elektrische boiler, koffiezetapparaat.

We hebben gratis warm water dat in de zomer soms 80

warm is, dit water nog even op het gasvuur en we hebben direct kokend water om koffie te maken.

Onze ramen met enkel glas werden vervangen door houten ramen met hoogrendements dubbel glas.

Onze oude verwarmingsketel met enorme waakvlam en elektrische pompen moest plaats maken voor een gaswandcondensatieketel.

Toen kwamen er nog een super-zuinige ijskast en diepvries (opleppen geblazen wegens enorme onderlinge verschillen in de A-klasse).

In 2000 werd ondertussen de ecoprijs van de Zeelse milieuraad uitgeschreven. En in juni 2001 waren wij bij de gelukkigen. We mochten de hoofdprijs in de wacht slepen.

Toen kwamen er nog P.V.-cellen (9,5 m²), regentonnen, linnencentrifuge uit het kringloopcentrum (aan te raden na wasen haalt deze toch nog wel wat vocht uit de was.)

Oh, ja U kunt het wel vermoeden, onze kleine zuinig wagen die rijdt op gas. Naar het werk ga ik met de trein, we eten regelmatig bio, gaan naar de wereldwinkel, en naar het kringloopcentrum, enz...

Onze gegevens :

Half-open lage energiewoning te Zele : 53 m² bewoonde oppervlakte/gelijkvloers – 1e verdieping-zolder. Achterzijde (zonnepanelen !) : zuid-oost georiënteerd.

Dan nu de harde cijfers :

meterstanden vòòr aankoop van de woning vòòr juni '96

water : 60 m³/jaar

elektriciteit : 2878 kWh/jaar

gas : 2480 m³/jaar

nu :

water 47,2 m³/jaar

elektriciteit : 840 kWh/jaar (effectief verbruikt)

gas 1162 m³/jaar

De P.V.cellen hebben op 1 jaar 607 kWh opgeleverd.

840 kWh – 607 kWh = 233 kWh nog te betalen aan electrabel.

Wij proberen nog steeds milieuingrepen toe te passen, maar dit wordt steeds moeilijker omdat de eenvoudige ingrepen ver uitgeput zijn en de andere steeds investeringen vergen.

Acties :

Actie nr. 1 : volgen van een ecoteam

Acties van A tot Z

zonnecollector (warm water)

2 maal 6 cm dakisolatie (uit gerecycleerd krantenpapier Homatherm)

P.V.-panelen (elektriciteitsopwekking) 9,5 m²/1.2 kw

gaswandcondensatieketel

hoogrendements dubbel glas (k-waarde 1.3)

koken op gas

droogkast op gas, doorstromer op gas (bijverwarming zonneboiler indien nodig)

wasmachine werkt op warm water van de zonneboiler

vijverpomp werkt op zonnecel

spaarknoppen op toiletten

douche .p.v. bad (spaardouchekop) 4,5 l/min : zomer, 5,5 l / min : winter

quasi algemeen gebruik van spaarlampen, t.l.-verlichting

linnencentrifuge

super A diepvrieskoffer verbruik : 164 kWh/jaar

zuinige ijskast

passieve zonne-energie

thermostatische kranen op radiatoren

regentonnen

stand-by verbruiken apparaten opgeheven

sluimerverbruik beltransfo opgeheven door bel met batterijen (alleen verbruik bij druk op de bel).

Wie meer info wenst :

fam. Van Royen,

Acacialaan 55,

9240 Zele

052/44 58 94

ABLLOvzw

A.B.L.L.O. vzw
 Actiecomité ter Beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Maasland: Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas
 Secr. Erik Rombaut, Stationsstraat 126, 9170 Sint-Gillis-Waas.
 ☎ + fax 03/7770 71 47
 E-mail : erik.rombaut@pi.be
ONS STREVEN vzw
 Milieugroep Tielrode : B. Heymanstraat 92 , 9140 Tielrode. ☎03/771 20 92 of 03/711 04 43
GROENKOMITEE vzw
 Groenstraat 2, 9170 Sint-Pauwels. ☎03/779 94 57 (J. van de Voorde)
 W.I.L.G. Wij ijveren voor een Leefbare Gemeente Sint-Gillis-Waas: Quintelier Marcel, Doornstraat 49, 9170 Sint-Gillis-Waas
 ☎03/770 79 67.
DE PAAKLIJN
 Vereniging voor kwaliteit van de leefomgeving te Belsele: F. De Beleyr, Kleemstraat 89, 9111 Belsele.
 ☎03/722.07.62.

RING-COMITÉ (= Actiecomité Neen aan de Grote Ring)
 Gilbert Cant, Perstraat 88, 9120 Haasdonk ☎ 03/775.19.31
 fax 03/296 66 28 E-mail : ring@pandora.be
DURME vzw
 Afdeling Lokeren: Bezoekerscentrum 'Molsbergstraat, 9160 Lokeren
 ☎ + fax 09/348 30 20.E-mail vzwduirme@planetinternet.be
 Afdeling Waasmunster : F. Waterschoot, Smoorstraat 5, 9250 Waasmunster.
 ☎052/46 11 45
 Afdeling Zele : De Brauwer Adriaan, Guido Gezellestraat 70 9240 Zele. ☎052/ 45 18 60
 Afdeling Hamme-Elversele : H. Kinders, Reuzeweg 55, 9220 Hamme. ☎052/47 18 57.
 Afdeling Klein Sinaai: Eric Claes, Kloosterstraat 20 9190 Stekene. ☎09/346.93.02.

V.E.L.T.
 Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze: A. Verfaillie, Hoogstraat 88, 9100 Sint-Niklaas.
 ☎03/776 84 24.
NATUURPUNT
 Waasland NOORD
 Jan Dhollander, Bergstraat 25, 9170 De Klinge ☎ 03/770.64.26
 E-mail : jan.dhollander@pi.be
 Waasland ZUID
 Tine Crève, Belseledorp 16 bus 4 9111 Belsele ☎03/772 65 47.
ECOTEST
 Milieuvereniging gemeente Temse: Marc Van Uyvaack, Velle 100, 9140 Temse. ☎03/771 20 98.
WASE IMKERSBOND :
 Willy Devriese, Drie Lindekens 48, 9120 Beveren-Waas
 ☎ 03/755 15 65
 C.V.N. Centrum voor natuurbeschermingseducatie -regio Waas : D. De Roose, Schauselhoekestraat 18, 9140 Temse. ☎03/771.49.24
Vriendenkring NATUURHUIS PANNWEEL Pauli Marts, Zandstraat 146, 9120 Haasdonk ☎755.15.85

J.N.M. Jeugdbond voor Natuur- studie en Milieu-bescherming
 afd. Waasland Pieter-Jan Janssens, Dr. Verdurmenstraat 14, 9100 Sint-Niklaas,
 ☎03/766.69.28
 afd Durmeland,
 Bram Bauwens, Hoogstraat 50, 9160 Lokeren ☎ 09/349 33 71
VOGELBESCHERMING VLAANDEREN afd. WAASLAND Jan Rodts, Sint-Niklaas.
 ☎02/521 28 50 (tijdens kantooruren!)
HOF TER SAKSEN
 Arboretum & groendienst ☎03/775 28 51 Haasdonkbaan 101, 9120 Beveren
HORTUS TER SAKSEN vzw
 August De Boeckstraat 17, 9120 Beveren. ☎03/755.23.26
WERK GROEP MILIEU EN GEZONDHEID Sint-Niklaas: Fred De Baere en Kristine De Leeuw : Drielandenstraat 24, 9100 Sint-Niklaas
 ☎ en fax : 03/766.12.02
 www.milieugezondheid.be E-mail : info@milieugezondheid.be